

Albina AUKSORIŪTĖ

Lietuvių kalbos institutas, Vilnius

LAURYNŲ IVINSKIO RANKRAŠČIAI KROKUVOJE

Lauryno Ivinskio, XIX a. Žemaičių švietėjo, tik 1846 m. pradėti leisti lietuviški kalendoriai pasiekė to meto skaitytoją, o didžioji darbų dalis ir liko neišspausdinta. Daugiausia L. Ivinskio rankraščių saugoma Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto rankraštyne (toliau LLTIR), vienas kitas jo rankraštis yra ir Mokslų akademijos bibliotekos, Vilniaus universiteto bibliotekos bei Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos rankraštyuose. Keletas L. Ivinskio darbų saugoma užsienyje – Sankt Peterburge ir Krokuvoje.

Lenkijos mokslų akademijos (Polska Akademia Umiejętności) bibliotekos rankraštyne Krokuvoje yra keturi L. Ivinskio darbai. Pirmojo rankraščio „Prigimtūmėnė turentė sawieje dalijkus žemies, żoliun ir giwunun su parodimu anun wartojimo (Spis minerałów, roślin i tworów żyjących (zwierzęcych)“ (toliau „Prigimtūmenė“) saugomos dvi dalys: *Dalis 1. Część 1. Żemiemina. Minerały. Fossilia* ir *Dalis 2. Część 2. Żoliemina. Rośliny. Vegetabilia*. Darbo parašymo data nenurodyta. Abi dalys pateiktos skirtingose bibliotekos katalogo knygos, pirmosios dalies numeris yra 1801, antrosios – 2824. Pirmoji dalis „Żemiemina“ įrašta sąsiuvinyje, kurio formatas 22,5 ir 18 cm, ji turi 61 psl., paskutiniojo pabaigoje užrašyta: *Pabajga pirmojo Atskiriaus. Finis primi Regni Fossiliorum*.

Pirmoji dalis labai tvarkingai kaligrafiškai parašyta, sužymėti puslapiai. Greta lietuviško termino pateikiamas lotyniškas, lenkiškas, o kai kur ir vokiškas jo atitikmuo. Skirtingų kalbų atitikmenys pieštukais pabraukti skirtingomis spalvomis, kurios iki šių dienų labai gražiai yra išlikusios. Kad tuos terminus tikrai pabraukė pats L. Ivinskis, parodo jo įdėtas paaiškinimas, kokia spalva žymimas vienos ar kitos kalbos žodis. Paaiškiniame, pavadintame „*Iszguldimas krosu. Explicatio colorum* (lot.). *Objaśnienie farb* (lenk.). *Bedeutung der Farben* (vok.)“, jis nurodo, kad žalia spalva pabraukti lietuviški, o skliausteliuose parašyta – žemaitiški, žodžiai, mėlyna spalva – loty-

niški, raudona – lenkiški, o geltona spalva – vokiški.

Jau pačioje įžangos pradžioje L. Ivinskis apibrėžia prigimtūmenę¹: „*Prigimtūmenė ira taj surinkimas wisio sutwierimo dalijku, kurius regam, galem susektė, anun dasilitiētė arba jaustė anus kokiunoris budu*“ (p. 1). Visa tai smulkiau paaiškinęs, autorius išskiria tris atskyrus arba karalystes: *Pirmasis Atskirius: Karalistė negiwojė, taj ira: Zemietras (Žemiēmina). Fossilia (lot.). Ciała kopalne (lenk.). Antrasis Atskirius: Karalistė pus-giwojė, taj ira: Žoliēmina. Vegetabilia (lot.). Rośliny (lenk.). Tretinsis Atskirius: Karalistė giwojė, taj ira: Giwumina. Animalia (lot.). Zwierzęta (lenk.)* (p. 2). L. Ivinskis tuos atskyrus skirsto smulkiau ir iš eilės išdėsto sistematikos kategorijų terminus.

Nemaža įžangos dalis (p. 3–9) skirta Žemei aprašyti. L. Ivinskis Žemę lygina ir su kitomis planetomis: „*Musu žemė [...] ira kajpo smulkė dulkelė priliginus jen pri planetu wisos pasaulies. Ture buožies arba kamulio pawejkslą [...]. Su kitomis planetomis drauge wadinas: pasaulė. Systema solare*“ (lot.) (p. 3). Jis aptaria Žemės sudėtį, matmenis, pasaulio dalis, klimato juostas, pateikia dienos ir nakties dalių, savaitės dienų pavadinimus.

Apibūdindamas vandenį (*Wānduo, ūnduo. Aqua (lot.). Woda (lenk.). Wasser (vok.)* (p. 9)), L. Ivinskis pirmiausia duoda vandens telkinių pavadinimus, pradėdamas nuo vandenyno bei jūros (*Acēonas. Oceanus (lot.). Ocean (lenk.); Mārė, jūrė. Mare (lot.). Morze (lenk.). See (vok.)* (p. 9)) ir baigdamas fontanu (*Trīšzkīnė. Aqua saliens (lot.). Fontana (lenk.)* (p. 10)). Autorius išskiria dvi vandens rūšis: a) Wan-

¹ Keletas pasvarstymų dėl *prigimtūmenės* balsio *ū* rašybos. Šio balsio rašyba šiame žodyje šiek tiek įvairuoja, vienur rašoma su diakritiniu ženkleliu, o kitur – be jo, pvz.: *prigimtūmēnė* ir *prigimtūmenė*. Panašių pavyzdžių yra ir kituose L. Ivinskio darbuose, pvz.: *jaunūmēnė* („Lenkų–žemaičių k. žod.“, (p. 593); *wisūmenė* ir *kitūmenies* („Pasauga“ p. 18 ir p. 26). Rankraščiuose „Słówko o pisowni języka Litewskiego“ ir „O pisowni języka Litewskiego“, saugomuose LLTIR, L. Ivinskis aiškina ir balsio *u* rašybą. Iš to aiškinimo ir autoriaus pateiktų pavyzdžių matyti, kad *ū* ir *u* žymi ilgąjį jo tarmės *ū*. Tai patvirtina ir V. Vitkausko „Siaurės rytų dūnininkų šnektų žodyno“ (V, 1976) pavyzdžiai: *jaunūmenė* (p. 113); *karūmenė* (p. 125); *kitūmenė* (p. 139).

duo pāprastasis. *Aqua pura* (lot.). *Woda słodka* (lenk.) ir b) *Wanduo suszales. Aqua frigore durata* (lot.). *Woda zmarzła* (lenk.) (p. 10), kurias dar smulkiau skirsto.

Toliau L. Ivinskis pateikia elementus, sudarančius orą (*Oras. Aër* (lot.). *Powietrze* (lenk.) (p. 11)), tai yra *Wandēnis. Hydrogenium* (lot.). *Wodór, wodoród* (lenk.); *Rugmēnis. Oxygenium* (lot.). *Tlen, kwasoród* (lenk.); *Anglēnis. Carbonicum* (lot.). *Gaz węglowy* (lenk.); *Salietrēnis. Nitrum* (lot.). *Saletroród* (lenk.) ir *Dwòkūnis. Azotus* (lot.). *Azot* (lenk.) (p. 11), nurodo vėjų pavadinimus.

Atskirai išskirtoje dalyje *Ugnis. Ignis* (lot.). *Ogień* (lenk.) greta tokių terminų, kaip *Perkūnas, Perkūnie, Graustinė. Tonitru* (lot.). *Grzmot, piorum* (lenk.); *Žàjbāj. Fulmen* (lot.). *Blyskawica* (lenk.); *Graustēnis. Electricitas* (lot.). *Elektryczność, -yka* (lenk.); *Plaujēnis. Galvanismus* (lot.). *Galwanizm* (lenk.) (p. 12), pateikti ir šie terminai: *Žara šziaurinė. Aura borealis* (lot.). *Zorza pótnocna* (lenk.); *Žemies drebiėjimas. Motus terrae* (lot.). *Trzęsienie ziemi* (lenk.); *Žwajzdziun kritimas. Lapsus stellarum* (lot.). *Padanie gwiazd* (lenk.); *Ājczwaras, ājtwaras. Incubo* (lot.). *Latawiec* (lenk.) (p. 12) ir kt.

Mėnuliui pavadinti L. Ivinskis pateikia du sinonimus: *Miēnuo. Saulābrolis. Luna* (lot.). *Księżyc* (lenk.) (p. 12) ir tokių paaiškinimą: „Atstu nuog žemies 50,000 milu; 49 kartus mažesnis už musu žemę“ (p. 12). Toliau autorius nurodo mėnulio fazių pavadinimus, jis vartoja terminą *atmainos mėnesio – Ątmajnas miēnesio. Phases lunares* (lot.). *Odmiany księżyca* (lenk.) (p. 13). Šiame skyrelyje L. Ivinskis duoda ir metų dalių bei visų dvylikos mėnesių pavadinimus.

Įvadas baigiamas *Saulės (Saulė. Sol* (lot.). *Słońce* (lenk.) (p. 14)) apibūdinimu, nurodomi jos matmenys, svoris, atstumas nuo Žemės. Autorius išvardija visus zodiako ir dar keletą kitų žvaigždynų. Terminu *zodiakas* L. Ivinskis nevirtuoja, jis pateikia kitus du sinonimus: *Žwerinė. Dāngjuōstė. Zodiac* (lot.). *Zwierzyniec niebieski, zodiac* (lenk.) (p. 15), o zodiako žvaigždynus pavadina ženklais dangjuostės (*Žėnklaj dangjuosties. Signa zodiacalia. (Viae solaris)* (lot.). *Znaki zodyatyczne* (lenk.) (p. 15)).

Pagrindinė dalis, kurioje pateiktas *žemėminų* aprašas, pradedama nuo 16 psl. Šioje 46 psl. dalyje aprašomos uolienos, meta-

lai, akmenys, dirvožemiai, didžiausi Žemaičių kalnai, upės, ežerai, pelkės ir kita negyvoji gamta.

Kaip jau buvo rašyta², LLTIR yra saugoma taip pat pirmoji 42 psl. „Prigimtūmenės“ dalis „Žemėtros“ (*Žemietras. Fossilia* (lot.)) bei šios dalies 64 psl. rodyklių rankraštis, kuriame pateiktos lietuviškų, lotyniškų, lenkiškų ir vokiškų terminų rodyklės. „Žemėtros“ ir rodyklės surašytos atskiruose sąsiuvinuose.

Palyginus Krokuvoje esančią dalį „Žemėmina“ ir Vilniuje saugomą „Žemėtros“, iš karto galima pasakyti, kad tai to paties darbo variantai. Ir vieno, ir kito rankraščio pagrindinė dalis, kurioje aprašomi jau minėti mineralogijos dalykai, yra beveik vienoda, tokia pat tvarka išdėstyti ir suskirstyti terminai, tik kai kur šiek tiek skiriasi paties termino pateikimas ar rašyba. Pavyzdžiui, Vilniuje esančiame rankraštyje (toliau – Prl. V.) pirmiausia aprašomos uolos – *Uołas wienu trukių sudietas, kuriose niera suakminiejusiu daliųku, giwajs sutwierimajs buwusiu* (Prl. V. p. 3), Krokuvoje saugomame rankraštyje (toliau – Prl. Kr.) taip pat pradedama nuo jų – *Uołas wienu trukių sudietas, neturentes suakminiejusiu daliųku. Skaty ciągłę, niemajqce skamieniałosci* (lenk.) (Prl. Kr. p. 16). Abu rankraščiai baigiami irgi tais pačiais terminais, pvz.: *Wiśznené. Cererium* (lot.). *Kamień Ceresowy* (lenk.). *Cerinstein* (vok.) (Prl. V. p. 42) ir *Wiśznēné* [...] (Prl. Kr. p. 61).

Daugiau skirtumų pastebima lyginant abiejų rankraščių įvadinę dalį. Jau aptartas „Žemėminos“ įvadas gana platus, apima 15 psl., o „Žemėtrų“ įžangėlė – tik 2 psl. Palyginus abu įvadus, paaiškėja, kodėl skiriasi vilniškio ir Krokuvoje esančio rankraščio antraštė. Vilniuje saugomame darbe L. Ivinskis vartojo kitus terminus karalystėms pavadinti, pvz.: 1. *Karalisté negiwojé arba Žemietras*. 2. *Karalisté pus-giwojé, arba Žolenes*. 3. *Karalisté giwojé, arba Giwolenes* (Prl. V. p. 1), tad ir pirmąją dalį pavadino „Žemėtros“. Šio rankraščio įžan-

² Žr. Aukšoriūtė A. L. Ivinskio „Prigimtūmenės“ taksonų pavadinimai // Terminologija. 1995. Nr. 2. P. 58–65; tos pačios – Lauryno Ivinskio „Prigimtūmenės“ sistematikos kategorijų pavadinimai // Lauryno Ivinskio Kalendoriaus 150-mečiui. 1997. P. 33–39.

gėlėje, kaip ir „Žemėminų“ įvade, paaiškinama, kas yra prigimtūmenė, išskiriamos trys karalystės bei pateikiami tokie pat sistematikos kategorijų terminai, tik keletas iš jų skiriasi, pvz.: *Atskirius. Regnum* (lot.). *Królestwo* (lenk.) (Prl. V. p. 2); *Ātskirius* arba *Karalisté. Regnum* (lot.). *Królestwo* (lenk.) (Prl. Kr. p. 2). *Paejla. Sub-Ordo* (lot.). *Podrzęd* (lenk.) (Prl. V. p. 2); *Pòejlė. Sub-ordo* (lot.). *Podrzęd* (lenk.) (Prl. Kr. p. 2). *Paatmajnis. Sub-varietas* (lot.). *Pod-odmiana* (lenk.). (Prl. V. p. 2); *Pāatmājné. Sub-varietas* (lot.). *Pod-odmiana* (lenk.) (Prl. Kr. p. 2).

Skiriasi ir abiejų rankraščių parengimas. Vilniuje saugomas rankraštis yra taip pat kaligrafiškai parašytas, tačiau pasitaiko ir pataisytų žodžių, o kitų kalbų atitikmenys nepabraukti. Tad palyginus abu rankraščius, galima teigti, kad Krokuvoje saugomas „Prigimtūmenės“ pirmosios dalies rankraštis yra papildytas ir pataisytas antrasis Vilniuje saugomos dalies variantas.

Antroji L. Ivinskio „Prigimtūmenės“ dalis „Žolėmina“ surašyta 22,5 ir 18,5 cm formato sąsiuvinėje. Šioje dalyje pateiktas sisteminis augalų sąrašas, kuriame aprašoma 219 augalų šeimų ir daugiau kaip 2500 genčių pavadinimų, bei abėcėlinės šių augalų lietuviškų, lotyniškų, lenkiškų ir vokiškų pavadinimų rodyklės³. Augalų sąrašo puslapiai sunumeruoti, ši dalis pradedama 43 psl. ir baigiama 261 psl., toliau eina nesunumeruotos rodyklės. Pabaigoje įklijuoti 2 lapeliai, juose pateikti 4 augalų pavadinimai, o po rodyklių paties L. Ivinskio užrašyta – *Pabajga antros dalies. Finis. 2 dae partis (Plantarum)* (lot.). Rankraštis parašytas juodu rašalu, tik dalis vokiškos rodyklės – violetiniu. Tekste taip pat yra kai kur įterptų violetiniu rašalu rašytų žodžių, kitų kalbų atitikmenys nepabraukti.

Lyginant antrosios „Prigimtūmenės“ dalies ir pirmosios dalies abiejų variantų parengimo lygį, matyti, kad „Žolėmina“ taip pat parengta, kaip ir Vilniuje saugomas pirmosios dalies variantas. LLTIR esantis rankraštis „Žemėtros“ baigiamas 42 psl., o „Žolėmina“ toliau tęsiama pradedant 43 psl., toks numeravimas rodo,

³ Žr. tos pačios autorės – Paprastųjų žodžių terminologizavimas XIX a. (L. Ivinskio „Prigimtūmenė“) // *Lituanistica*. 1997. Nr. 3(31). P. 44–53.

kad L. Ivinskis šias abi dalis parašė panašiu laiku, o vėliau papildė ir perrašė pirmąją dalį.

Tiek pirmosios, tiek antrosios dalies rankraščių, kurie saugomi Lenkijos mokslų akademijos bibliotekoje Krokuvoje, antraštiniuose puslapiuose nurodytas Krokuvos miestas. Šių rankraščių patekimo į Krokuvą aplinkybės šiek tiek paaiškina pirmojoje dalyje „Žemėmina“ įdėtas laiškas. Lenkiškai parašytas laiškas yra datuotas 1877 m. rugsėjo 13 d. Jis skirtas Mokslų akademijos Krokuvos Valdybai, o jį pasirašė Matematikos ir gamtos fakulteto sekretorius daktaras Kučynskis (Dr. Kuczyński). Laiške rašoma, jog pagal liepos 20 d. Matematikos ir gamtos fakulteto nutarimą siunčiamas fakultetui profesoriaus Jančevskio (Janczewski) patikėtas L. Ivinskio dviejų dalių rankraštis, pavadintas *Spis mineralów, roślin i tworów żyjących (zwierzęcych)*, parašytas lietuvių (žemaičių), lotynų, lenkų ir vokiečių kalbomis. Fakulteto nuomone, ši darbą naudinga būtų įsigyti akademijos kalbos komisijai. Laiške tikriausiai minimas botanikas, universiteto profesorius Edvardas Francišekas Jančevskis (Edward Franciszek Janczewski, 1846–1918), kuris 1873 m. Krokuvos apsigynė disertaciją apie augalų anatomiją ir morfologiją⁴. L. Ivinskis šį savo darbą E.F. Jančevskiui galėjo perduoti pats, kai dar prieš 1872 m. buvo nuvykęs į botanikų suvažiavimą Varšuvoje⁵ arba galėjo persiųsti ir per kitą asmenį. Nerasta jokių šaltinių, patvirtinančių, kaip ir kokių tikslu L. Ivinskis savo rankraštį perdavė į Krokuvą.

Laiške minimos tik dvi „Prigimtūmenės“ dalys, tačiau iš darbo antraštės ir kai kurių L. Ivinskio paaiškinimų (pvz.: *Neg pradiejus paskajtimą daliun ipatej wisun trijun atskiriu, rejke pirmesnej noris pami-niētē abelnunsius žemies ir dangaus daliųkus* (Prl. Kr. p. 3)) galima suprasti, jog L. Ivinskis planavo ir trečiąją šio darbo dalį „Gyvūmina“, tačiau jokių žinių, ar ši dalis buvo parašyta, nėra.

Antrasis Lenkijos mokslų akademijos Krokuvos bibliotekos rankraštyne saugomas L. Ivinskio rankraštis yra kataloge 2232 numeriu

⁴ Apie E. F. Jančevskį žr. Polski Słownik Biograficzny. Wrocław-Warszawa-Kraków. 1962–1964. T. 10. P. 495–496.

⁵ Plačiau žr. Petkevičiūtė D. Laurynas Ivinskis. V., 1988. P. 93–94.

pažymėtas lenkų–žemaičių kalbų žodynas (Słownik polsko–żmudzki). Tai didžiausias 2060 psl. L. Ivinskio leksikografinis darbas, apimantis A–R raides, sudarytas iš trijų tomų⁶. Žodynas parašytas juodu rašalu ir įraštas trijose atskirose knygose, I tomas apima 1018 psl., II tome yra 1019–1767 psl., o III tome – 1768–2060 psl. Kai kur pridėta papildomų lapų, kuriuose surašyti įterpiami žodžiai, pvz.: 1819 psl. įterpti 7 žodžių lizdai. Žemaitiškoji žodyno dalis gana plati, joje pateikta nemažai sinonimų bei paaiškinimų. Keletas šio žodyno pavyzdžių:

Buchta, –ty. f. – Ątsiāuta, –tōs. m. Wandens ing žiames tārpa ikisžūlis (p. 93).

Clarz, –a. m. – Mūjtines rinkiejas; jamans duōni nuog mūjta (p. 133).

Dysponować, v. a. – Parieditė, patajsitė, iszpasakotė, kajp rėjka kòkė dārba wēstė (p. 239).

Przymęczony, –na, –ne. adj. – Prižuditas, priwàrgintas, prīwejktas, priwaritas (apej arkli) (p. 1439).

Rozrodczy, –cza, –cze. part. – Iwajsinamas. Žoliun iwajsos dalijkaj (Rozrodcze narzędzia roślin. Vasa generationis plantarum) (p. 1918).

Bibliotekos kataloge nurodyta, kad šį L. Ivinskio žodyno rankraštį padovanojo Marija Oginskienė (*Dar Marii z Potulickich Ogińskiej*).

Trečiasis Krokuvoje esantis L. Ivinskio rankraštis – lietuvių kalbos gramatikos srities darbas („Czasowanie słów dla ich ułożenia w ściślejszy porządek“. Praca z zakresu gramatyki języka litewskiego), tai lenkiškos lentelės, kuriose aprašytas lietuvių kalbos vardažodžių linksniavimas ir veiksmažodžių kaitymas⁷. Tai nedidelis 37 ir 47 cm formato rankraštis. Kataloge nurodyta, jog šis darbas yra Stefanijos Bireckos dovana (*Dar Stefani Bireckiej*).

⁶ Plačiau žr. Krupas J. L. Ivinskio leksikografiniai darbai // Lietuvos TSR Mokslų akademijos darbai. 1960. 1(8). P. 192; Vitkauskas V. Lauryno Ivinskio raštų kalbos ypatybės // Lituanistica. 1996. Nr. 3(27). P. 23–24; Vitkauskas V. Lauryno Ivinskio leksikografiniai principai // Lauryno Ivinskio Kalendoriaus 150–mečiui. 1997. P. 29–32.

⁷ Plačiau žr. minėt. str. Vitkauskas V. Lauryno Ivinskio raštų kalbos ypatybės. P. 22–23.

Daug didesnis Lenkijoje saugomas L. Ivinskio darbas, kuriame aprašoma lietuvių kalba, yra lietuvių kalbos gramatikos rankraštis, parašytas lenkiškai. Šis autoriaus darbas nėra iki galo parengtas ir su tvarkytas, matyti, kad tai juodraštis, nes jame yra išbrauktų, perkeltų į kitą puslapį pastraipų. Šį darbą L. Ivinskis pradeda nuo gramatikos apibrėžimo – mokslą, parodantį žodžių galūnių kaitymą įvairioms reikšmėms išreikšti, vadiname gramatika (p. 1)⁸. Jis nurodo keturias pagrindines gramatikos dalis – etimologiją (*źródłosłów*); sintaksę (*składnia*); rašybą (*pisownia*) ir kirtį (*akcent* (*iloczas*)), išvardija šešias kaitomas (daiktavardis, būdvardis, įvardis, skaitvardis, veiksmažodis, dalyvis) ir keturias nekaitomas (prielinksnis,rieveiksmis, jungtukas, jaustukas) lietuvių kalbos dalis. Kalbos dalių aptarimą autorius pradeda nuo daiktavardžio. Jis išskiria penkias daiktavardžių linksniuotes, kurias vadina formom (*Forma*), pateikia jų vyriškosios ir moteriškosios giminės vardininko ir kilmininko galūnes, toliau išvardija dešimt daiktavardžio linksnių ir jų pavyzdžių: 1. *Tièwas*. 2. *Tièwa* (–*wo*). 3. *Tièwuj*. 4. *Tièwa* (–*wą*). 5. *Tièwe!* 6. *Tièwu*. 7. *Su Tièwu*. 8. *Tièwuje*. 9. *Tièwōn*. 10. *Tièwōp* (p.1). L. Ivinskis nurodo, kad lietuvių kalba turi vienaskaitą, dviskaitą ir daugiskaitą: vienaskaita: *Tièwas*; dviskaita: *du tièwu* ir daugiskaita: *Tièwāj*. Toliau darbe pateikta daiktavardžių linksniavimo lentelė ir pavyzdžiai bei nemaža lietuvių kalbos daiktavardžių, suskirstytų pagal galūnes, pavyzdžių. Panašiai yra aprašyti būdvardžiai, įvardžiai, skaitvardžiai, veiksmažodžiai. 82 puslapių L. Ivinskio gramatikos fotokopijos yra neseniai atvežtos į Vilnių ir saugomos LLTIR (fondo nr. F1–7366).

Kitų L. Ivinskio rankraščių, esančių Lenkijos mokslų akademijos bibliotekos rankraštyne Krokuvoje, kopijos taip pat yra Vilniuje. „Prigimtūmenės“ I dalies „Žemėmina“ fotokopijos saugomos Vilniaus universiteto bibliotekos rankraštyne (F72–754), o II dalies „Žolėmina“ bei lenkų–žemaičių žodyno kopijos ir mikrofilmas – Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos rankraštyne, taip pat pastarųjų rankraščių kopijos yra Lietuvių kalbos instituto Žodynų skyriuje. Kalbos duomenų lentelių fotokopijos saugomos LLTIR (F1–7365).

⁸ Iš lenkų k. vertė str. autorė.

Apžvelgti L. Ivinskio rankraščiai dar labai mažai, o kai kurie net visai netyrinėti. Jie įdomūs kalbos istorikams, gramatikams, dialektologams, terminologams, leksikografams ir visiems, kuriems rūpi mūsų kalbos ir tautos istorija⁹.

Gauta 1998 06 26

⁹ Norėčiau padėkoti Lietuvių kalbos instituto Vadovybei bei moksliniam sekretoriui dr. A. Judžėnčiui už suteiktą galimybę nuvykti į Krokuvą, už pagalbą moksl. bendr. Z. Šimėnaitei ir Lenkų kalbos instituto Krokuvoje darbuotojai dr. Rozalijai Przybytek, padėjusiai surasti L. Ivinskio rankraščius.